

9de Aarg.

1878.

15de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

15de Februar. — 3die Hefte.

Decorah, Iowa

R. Anundsen, Bog- og Accidents-Trokker.

1878.

For Hjemmet,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning,

begynder med 1878 sin 9de Aargang.

Det indeholder et afvekslende og omhyggeligt udvalgt Læsestof bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyr- og Planteliv, samt

Fortællinger, Digte og Blandinger.

Det udkommer med 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maanedens (15de og 30de) og koster \$2.00, (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forfrud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Order, Drafts, (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sifre.

Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **K. Thronsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paa lidelig.

➤ Nye Abonntenter behage at opgive fuldt og tydeligt Navn, Post-Office, County og Stat.

ST. OLAFS SCHOOL,

en lutherisk Højskole for Gutter og Piger,

Northfield, ... Minnesota.

Varerterminen begynder 1ste April. Undervisningspenge \$15.00. Kost og Logis billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

E. Mohn, Northfield, Minn.

11te Bind af For Hjemmet

(1876, I) indeholdende Fortællingen "To Søstre", Pontoppidans Levnet, desuden 6 mindre Fortællinger, 30 andre større og mindre Artikler, endel Digte og en Mængde Blandinger tilsendes portofrit for 75 Cents.

12te Bind (1876, II) indeholdende de interessante Fortællinger Pleiedatteren og De Blinde, samt Grindringer fra en Islandsfærd, hvorledes Bibelen blev bevaret, 36 andre Artikler, adskillige Digte og over 100 Blandinger tilsendes portofrit for 85 Cts., begge disse Bind for \$1.50.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger Alpekvænen, Mod Himlen (Forfatterindens Ungdomshistorie), Dikken fra Amerika, En Gut fra Londons Gader, saavel som flere mindre Fortællinger, den interessante historiske Skildring Karl den 12te i Norge, henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for \$1.00.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen Mod Himlen (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne Oljefjæren, Alene, En Juleaften paa Garaas samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for \$1.00, begge disse Bind for \$2.00.

➤ Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktafsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet. Adresse: **K. Thronsen**,

Drawer 14, Decorah, Iowa.

Det Hjemmet,

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

9de Aarg.

15de Februar 1878.

3die Hefte.

Marthyren i St. Andrews.

(Et Billede fra den stotste Kirke i det 16de Aarhundrede.)

(Fortsættelse.)

Den mørkeste Stund var nu forbi. James kom sig langsomt, men sikkert, og mere end den bedste Medicin medvirkede hertil et glad Hjerte, en Samvittighed, som havde fuldkommen Fred med Gud ved Troen paa Syndernes Forladelse i Jesu Blod. Ingen af Familiens øvrige Medlemmer angrebes af den frygtelige Sygdom, og da Wis-harts rige Gave var opbrugt, beholdt de Gang efter Gang uventet Hjælp, snart fra en Kant, snart fra en anden. Medens denne "Retfærdighedens Prædiker" med Kraft og Frimodighed fremholdt Luthers Lære om Retfærdigheden af Troen uden vore Gjerningers Fortjeneste, virkede denne Lære overalt, hvor den i Sandhed blev annammet, Kjærlighedens frie Gjerninger. De, som var formuende, blev ikke alene villige til af sin Overflod at give de Fattige, men de begyndte ogsaa personligen at ofre

sig til Næstens Tjeneste, og de opsogte gjerne selv den skjulte Nød.

En Aften sørend James endnu havde forladt Sygefengsen, og da Archie som sædvanligt læste et Stykke af det nye Testamente, banfede det heftigt paa Gadedøren. Archie lagde Bogen fra sig og skyndte sig at lukke op, men han kom snart tilbage og sagde, at en ældre Herre spurgte efter Mary Wigton.

"Sagde du ham ikke, at Pesten er her?" spurgte James.

"Jo vist, men han svarede blot: 'Jeg har selv Døen til at se Tegnet over Døren', og dermed gik han opad Trappen, lige til han kom til Døren til venstre, hvor han uden videre Omstændigheder traadte ind."

Mary forstod, at Archie talte om det Bærelse, hvor hendes Fader døde, og hun skyndte sig did. Der befandt hun sig snart Ansiget

til Ansigt med en velklædt Mand, der syntes at være omkring firte Aar, uagtet han i Virkeligheden var ti Aar yngre. Han var overordentlig bleg og havde mørke Ringe omkring Øinene, over hvilke der hvilede et Udtryk af Lidelse og Fredløshed.

Mary hilsede artigt og spurgte: "Er det mig, De søger?"

"Kjender du mig ikke igjen, Mary? Jeg er din Broder John", udbrød den Fremmede og vilde slutte hende i sine Arme.

Mary traf sig fortræffet tilbage. Kunde denne Mand med de blege Kinder og de dybe Furer i Panden være den glade, livsfriske Broder, hvis Minde hun havde bevaret siden Barneaarene? Var dette virkelig John Wigton, den nidkjære Præst, som forlod Hjem og Forældre for efter Pavens Lære at "tjene Kirken." Og dersom det virkelig var ham, hvorfor viste han sig her uden Præstekjole? Før end hun selv tænkte det, var dette Spørgsmaal gledet over hendes Læber.

"Barnagtige Pige! ved du da ikke, at en Kirkens Tjener kan aflægge sin Dragt paa en Formands Befaling, naar et særegt Grinde kræver det?" svarede Broderen.

"Har du hørt, at vor Fader er død?" vedblev Mary.

En mørk Skygge svævede over de blege Ansigtstræk, idet et kort "Ja" banede sig Vej over hans Læber.

"Han spurgte efter dig i sin sidste Stund, John! 'Ve mig, ve mig', sulkede han; 'hvor er John?' 'Ak', tilføjede hun, 'hvorfor kom du ikke før?'

"Jeg har ikke funnet", svarede han med en noget skjælvende Stemme.

"Men hvorfor kommer du nu?" vedblev hun; "har du ikke hørt om Sygdommen her i Huset?"

"Jeg er den hellige Kirkes Tjener, Mary! og naar mit Kald kræver det, gaar jeg hvor som helst, var det end i selve Dødens Gab."

Mary syntes visseelig, at dette var ret og ædelt, men hun tænkte alligevel, at Beshart aldrig vilde have yret sig saaledes, uagtet han hver Dag og Stund handlede efter den samme Regel.

"Naar Djævelens Børn ikke frygte for at gaa sin Faders Virsinder", vedblev John Wigton, "bør heller ikke Lysets Børn frygte for at gaa, hvor Pligten kalder dem! Men fortæl mig Noget om dig selv, Mary! Hvem har taget sig af dig efter vor Faders Død?"

Mary blev snart ganske veltalende, idet hun begyndte at fortælle om den Kjærlighed, der af Duncans var vist imod hende fra den første Dag indtil nu. Smidlertid fremtog Broderen en fuld Pung, og han rakte hende en Mængde Sølvpenge. Marys Øine lyste af Glæde, da hun modtog den rige Gave. For sin egen Del beskymrede hun sig lidet derom, men hun tænkte paa den Lertelse, hun derved kunde berede sine Venner, og hun udbrød: "James og Janet have mangen Gang gaaet hungrige tilsængs, fordi de have delst Brødet med mig. Hvor jeg er lykkelig, idet jeg kan faa gjøre Noget for dem!"

Broderen syntes ikke tilfulde at forstaa hendes Glæde; efter

nogle Diebligs Løshed ytrede han: "Mary, mon jeg for nogen Tid kunde faa bo i dette Bærelse?"

"Derfom ikke Frygt for Smitten afholder dig, er Intet til Ginder derfor", svarede Mary. "Jungen har boet herinde, siden vor Fader døde, og rimeligvis vil det endnu vare længe, før Nogen vil bebo det."

"Det var altsaa her, han døde?"

"Ja, ja, det var her, han for-gjæves sukede efter en Præst. En lang Tid var mit Hjerte nær ved at brikte ved Tanken derpaa, men Gud være Pris, den angstfulde Tid er forbi!"

Broderen svarede Intet; kunde han ikke hørte de sidste Ord; thi han sad med Hovedet nedbøiet i Hænderne, hængsunken i smertelige Tanker. Forestillingen om, at hans Fader var død uden Præst og Salvelse, var for ham endnu smerteligere, end den nogenfinde havde været for Mary. Endeligen ytrede han med en sagte Stemme: "Mary, har du fortalt Duncans, at du har en Broder, som er Præst?"

"Ja."

"I saa Fald maa du ikke sige dem, at jeg er denne Broder."

"Og hvorfor skulde jeg dølgge det?" spurgte Pigen med uforstilt Forundring.

"Det tager sig ikke godt ud, at en Præst optræder i anden Dragt end den, som tilhører hans Stand; men at jeg nu gjør det, derfor har jeg Grunde, som du ikke forstaar. Du kan jo sige, at jeg er en Ven."

Mary rystede paa Hovedet. "Jeg maa sige Sandheden", svarede hun med dybt Alvor.

"Belan, sig da, at jeg er en

Slægtning; det er jo fuld Sandhed."

Hvor meget Marys aabne, ærlige Sind end hadede Alt, der ikke traadte aabent frem i Lyset, maatte hun dog finde sig i at gaa ind paa Broderens Ønske. Efter at hun forgjæves havde opfordret ham til at søge sig en Bolig, hvor han mindre var udsat for Smitten, forlod hun ham alene i det øde Bærelse. Ved sin Tilbagekomst fortalte hun saa meget, hun kunde, om sit Møde med John, og hun overleverede med Glæde de Penge, hun havde faaet, til Janet for den sælles Husholdnings Regning. Men derfom hun havde vidst, fra hvilke Hænder disse Penge var komne, og for hvilken Pris de var erholdte, skulde hun før have sultet ibjel end anvendt en eneste Skilling af dem.

Ottende Kapitel.

Den følgende Morgen gjensaa Mary sin Broder og samtalede lettere og friere med ham end Aftenen forud. Han iagttog vel den strengeste Løshed i Alt, som angik ham selv, men desto mere magtpaaliggende syntes det at være for ham at faa vide Familiens Historie lige fra den Tid, han forlod Hjemmet. Omstændighederne ved Moderens Død var næsten det Eneste, han før havde hørt, og Mary fortalte nu udsørligt om Forretningernes Tilbagegang, om Flytningen til Dundee og Hensigten dermed, samt om alle de Forsagelser, de siden havde maattet underkaste sig. Længst dødelede hun dog ved Beskrivelsen af Faderens Sygdom og Død. John lyt-

tede i dyb Taushed. Maaſte Samvittigheden i denne Stund ſagde ham, at derſom han efter Guds Bud havde hædret Fader og Moder, vilde de have undgaaet mange Lidelſer, og han ſelv været langt lykkeligere, end han nu var.

Mary, ſom ſølte, at urolige Tanker bevægede ſig i ham, ønſtede at kunne ſige ham nogle Trøſtens Ord. "Vi ved nu, John, at om vor ſtakkels Fader end havde haft Værelſet fuldt af Præſter, ſkulde de ialfald ikke have kunnet hjælpe ham med ſine Ceremonier. Og vi ſaa haabe, at den kjære Herre Jeſus fratog ham hans Byrde, ligesom han gjorde med min, da jeg første Gang hørte den underbare Prædiken af den kjære Gudsmand Wiſhart."

"Hvad?" afbrød Wigton hende og ſprang op fra Stolen; "har du hørt h a m?"

"Ja, jeg har hørt ham og vil i al Ewigheid takke Gud derfor. Men hvad fattes dig, John?"

Det var ikke underligt, at hun ſpurgte ſaaledes; thi John Wigtons Anſigt var hvidt ſom Lærred, medens hans Dine glødede af en ſælsom Ild.

"Dette var værre, end at min ſtakkels Fader døde ligesom en Hund uden Skriftemaal og Afſøſning. Pige! din Sjæl vil paa denne Wei gaa evig fortabt! Tror du virkelig paa diſſe afſhyelige Kjætterier, ſom Wiſhart søger at udbrede?"

Maagter Mary blev rystet af dette heftige Udbrud, ſvarede hun uforfærdet: "Jeg tror, at Wiſhart lærer os Guds Wei ret, og at han er en tro Guds Tjener."

"Han er ikke Guds, men Djævelens Tjener."

"Tys!" afbrød Mary ham og lagde ſin Haand paa Broderens Læber. "Du ſaar ikke udtale ſaa danne Ord i min Nærværelſe. Du kan vel ikke derved ſtade den kjære Gudsmand, men du ſtader din egen Sjæl."

"Hvor længe er det, ſiden du ſidſt hørte diſſe Galſaber?"

"Er det Galſkab, Broder! at være viſ paa, at den kjære Herre Jeſus døde for mig for at borttage mine Synder?"

"Hold din Mund, Pige!" afbrød John hende i det beſtigſte Udbrud af Brede; "vær ſikker paa, at det ikke er ſaa let at ſaa Syndernes Forladelſe. Jeg kunde opregne for dig tuſinde Helgener, hvis Støtem du eller jeg ikke er værd at løſe, der have kjæmpet, arbeidet og lidt hele ſit Liv igjennem uden at komme til denne Viſhed. Og nu dove enfoldige Piger og ulærde Mænd, ſom hærten kan læſe eller ſtrive, at berømme ſig af Synderes Forladelſe, fordi en elendig Staffel, en Løgner, en —"

Mary havde reift ſig og nærmede ſig Døren med glødende Kinder. John Wigton indſaa, at derſom han ſkulde kunne formaa hende til at høre ham videre, maatte han antage et andet Sprog. "Wiſhart", vedblev han, "prædiker en Dob løſe, pludſelige Indſald, udgaaede fra hans egen Hjerne, og den uvidende Mængde tror ham. Men hvem er han, at han ſkulde kjende Sandheden bedre end alle Kardinaler, Biſkoper, Doktorer og den hellige Kirke ſelv!"

"Det Ord, han forkynder, er

ikke hans, men Herrens", svarede Mary.

"Du daarlige Barn! Jeg er dog glad over, at du sandsynligvis ikke skal komme til at høre ham mange Gange endnu."

"Hvad bringer dig til at tro dette?" spurgte Pigen, betagen af Bestyrrelse og Uro i hvert Træk af det bevægelige Ansigt. "Myn-dighederne skulle vel ikke endnu en Gang ville fordrive ham fra vor ulukkelige By. Folket er nu helt og holdent paa hans Side, og den, som vover at optræde mod den elskede Lærer, vil faa en hed Kamp med de Tusinder, som ere færdige til at vove sit Liv for ham."

Bed disse Ord blev Johns blege Kinder om muligt endnu blegere, og hans Læber sammenpressedes haardt. Han tænkte paa sin egen Martyrkrone, og hvad den skulde koste ham. Mary brød den tryk-kende Taushed, idet hun spurgte:

"Har du nogensinde hørt Wis-hart?"

"Nei, tallet være Helgenerne! Og i Egenkab af din Broder og eneste Børge forlanger jeg af dig et bestemt Løfte om, at du aldrig herefter vil gaa og høre ham. Vil du give mig dette Løfte?"

"Nei, for vil jeg dø", svarede Pigen med fast Stemme.

En Strøm af bitre Ord flød over Broderens Læber, men Mary forblev stille, og først da han var bleven roligere, yrede hun: "Var det saaledes, jeg skulde gjenfinde min Broder efter en mere end ti-aarig Skilsmisse? Det føles smerteligt for den arme Børgeløse, men maaste dette er det Kors, om hvilket den velsignede Lærer mange

Gange har talt og sagt, at Gud for ethvert af sine Børn har et Kors, som de skulle bære med Taalmodighed og Takfælgelse. Smid- lertid er jeg mere bekymret for dig, min Broder! end for mig, og jeg beder dig paa det Alvorligste, at du ikke maa dømme om, hvad du ikke selv har hørt. 'Af deres Frugter skulle I kjende dem', siger den Herre Jesus om sine Disciple; og tror du vel, at et Træ, der bærer saadan Frugt som Georg Wishart, ikke skulde være plantet af den rette Bingaardsmand?"

"Satan kan paatage sig Stikkelse af en Lysets Engel", svarede den blege Mand.

"Jeg beder dig endnu en Gang: Gaa og hør ham og bed Gud aabne dit Øre og Hjerte for Sandheden af hans Ord!"

"Jeg er fornøiet med den hellige Kirkes Lære og vil ikke vide af nogen anden", svarede Wigton høstideligt, idet han aabnede Døren og skyndte sig bort.

Hvem undres over, om Mary stod igjen med stufede Forhaabninger? Hendes høieste Dristelse havde i flere Aar været en Gjenforening med den altid savnede Broder. Hans Billede stod saa smilende og lyst i alle Minder fra de sorgfrie Barneaar, og tusinde Gange havde hun forestillet sig den Stund, da hun skulde kunne lægge sig mod hans Bryst og udgøde hele sit Hjerte for ham. Og nu var han kommen tilbage, men kun for at stjælde og forbande den Mand, hun elskede og agtede fremfor alle Andre, kun for at kræve af hende et Offer, større end hendes Liv; vi spørge endnu engang: Hvem

andres paa, om hun sølte sig stuf-
fet?

I den arme Broders Hjerte
fjæmpedes ogsaa en haard Kamp.
Inddysset i falske Meninger og
badaaret af Løfter om fuldkommen
Syndsforladelse og udødelig Fre,
naar han blot ved en kraftig Hand-
ling kunde befri "den hellige ro-
merste Kirke" fra en af dens værste
Fiender, havde han paa Opfordring
af Kardinal Beaton, Erkebiskop i
St. Andrews, begivet sig til Dun-
dee for om muligt at rydde Wis-
hart af Veien. Men, hvor fuldt
af Modsigelser er ikke Menneste-
hjertet! Paa samme Tid, som den
ulykkelige Fanatiker lod sig bedaare
af disse høie Forepeilinger, var
han heller ikke i mindste Tvivl om,
at han som Løn for sin Gjerning
ogaa skulde faa sin Pung fylt.
Med denne vilde han godtgjøre sin
Forsømmelse mod Fader og Søster,
og, da Faderen ikke længere behø-
vede hans Understøttelse, vilde han
efre Alt til sin Søster. Hvilken
bitter Skaffelse ogsaa for ham at
finde hende, den eneste Tilovers-
blevne af hans Familie, smittet af
det ham saa forhadte "Rjættveri!"
Et Rov for mørke, urolige Tanker
irrede han omkring paa de folke-
tomme Gader, der overalt frembød
det samme stræffelige Syn af Nød
og Død. For desbedre at kunne
udjøre sit Hverv havde han aflagt
den præstelige Dragt, som de ka-
tholste Præster ellers altid pleiede
at bære, og iført sig en ny, samt
forsynet sig med en hvas Dolk,
som han omhyggeligt skjulte, idet
han ideligen søgte efter Anledning
til at gjennebore den nye Præ-
dikants Hjerte.

Niende Kapitel.

Efter Johns og Marys gjen-
sidige Forklaring unddrog John
Wigton sig al Omgang med Mary
og tog Bopæl i en affidesliggende
Del af Byen. En Aften stod han
dog ganske uventet foran hende og
ytrede uden Indledning:

"Tænker du paa at høre Wis-
hart imorgen, Mary?"

"Ja", svarede hun venligt, men
bestemt.

"Gjør det ikke, blot ikke denne
Gang", gjentog han paa en Maa-
de, som mere lignede en Bøn end
en Befaling.

Denne ualmindelige Mildhed
rørte Mary, dog svarede hun med
bestemt Tone: "Jeg maa gaa, thi
min Sjæl tørster efter det levende
Bånd, men det gjør mig ondt, at
jeg skal bedrøve dig."

"Du har gaaet saa ofte; kan
du ikke bliøe hjemme blot denne
Gang?" vedblev han paa den
samme bedende og indtrængende
Maade.

Mary rystede sørgmodigt paa
Hovedet og blev fast ved sin en-
Gangtagne Beslutning. Foruden
det indre Behov, der drev hende
til at benytte enhver Anledning
til at faa høre Evangeliets Præ-
diken, ansaa hun det for overens-
stemmende med Herrens Villie, at
hun forenede sig i Bøn og Lov-
sang med alle dem, som elskede
hans Navn. Maaſte de dyrebare
Stunder herefter ikke kunde blive
saa mange. Hun ventede, at Bro-
deren skulde udbryde i samme Hef-
righed som forrige Gang, og hun
blev ganske forundret, da han i en
næsten eftergivende Tone ytrede:
"Du faar da gaa din egen Wei.

Rom dog ihu, at det har været af Omfarg for dit Vel, at jeg har fremsat dette Ønske. God Nat, Søster!"

Den følgende Dag begav Mary, Janet og Archie sig paa Veien til den almindelige Samlingsplads. James var endnu ikke istand til at forlade Bærelset. De standsede udenfor Porten, men dreves snart af den paatrængende Folkemasse ind under selve Porthvælvingen, hvor de vistnok kunde høre, men ikke se Prædikanten, en Omstændighed, hvorover især Archie beklagede sig; Mary syntes dog at finde en rig Erstatning derfor, da hun nemlig gaafe i Nærheden opdagede sin Broder. Hun kunde i Begyndelsen knapt tro sine Øine, og dog var det virkelig ham. Han var blegere end almindelig og saa gaafe forstyrret og oprørt ud, men Mary kunde dog ikke forundre sig derover, da hun betænkte, hvilken Strid det maatte have kostet ham at indfinde sig der. Men dog ikke dette første Skridt skulde behude Øret af en ny Dag ogsaa for ham! Marys Hjerte opløstede sig i Bøn til Herren, og hun var fristet til denne Gang at høre mere med Tanken paa sin Broder end selv at hente Opbyggelse og Næring af Prædikenen.

John Wigton trængte sig imidlertid længere og længere frem, indtil han omsider befandt sig ved selve Foden af den Trappe, som førte fra Talerstolen ned paa Gaden. Derfra saa han for første Gang den Mand, hvis Liv han vilde tage, og trods alle de sønløse Nætter, han havde tilbragt i Bøn til alle Helgener i Kalenderen

om en fast Haand og et usorfærdet Mod, sølte han i dette Dieblif en sølsom Skjelven gennem alle Lemmer. Wishart faldt paa Knæ, men reiste sig snart og begyndte at tale. Wigton hørte dog Intet, han blot saa. Det forekom ham, at Prædikantens Dø hviiede udelukkende paa ham, og det var ham svært at udholde Blikket fra det ildfulde, mørke Dø. Det var noget gaafe Andet paa Afstand at opgjøre Planen til at rydde denne Mand af Veien end virkelig at udføre den. Wigton angrede næsten, at han havde paataget sig det vanstelige Øverv.

Men han havde nu engang lovet det, og han maatte holde sit Ord. Kirkens Interesse, hans egen Sjæls Frelse og tusinde Andres Belsærd krævede det, mente han. Han foresatte sig, at han ikke vilde lytte til et eneste Ord af Kjætterens Tale, men hvordan det end var, saa trængte det ofte gjentagne Ord: "Syndernes Forladelse" sig ind paa ham og fandt en mægtig Gjensklang i ham. Det var jo "Syndernes Forladelse" han hele sit Liv havde stræbt efter, men som det aldrig var lyklets ham at tilegne sig. Nysgjerrigheden drev ham til at høre, hvad den nye Lære sagde herom, og dette var saa gaafe forstjelligt fra Alt, hvad han før havde hørt, at han for en Stund helt og holdent glemte, i hvilken Hensigt han var kommen her. Han ventede at saa høre en Strøm af Forbandelser over Kirkens Dogmer og Ceremonier, men der forekom intet Saadant. Prædikantens Maal syntes at være alene "det ene Nødvendige", at føre arme Syndere til

Jesús, og kun forsaavidt Bildfarelsferne laa i Veien for Sjælenes Kommen til Jesús, opholdt han sig ved dem. Kristus, hans Person og Gjerning, var Emnet for hans Prædiken. "Han er vor eneste Midler", sagde han, "den Eneeste, som taler vor Sag og staar i vort Sted for Gud."

"Han er Døren, gennem hvilken vi maa gaa ind i Guds Rige. Den, som ikke gaar ind gennem denne Dør, men flatter over Muren, han er en Tyv og en Røver."

"Han er Sandheden og Veien. Den, som gaar bort fra denne Bei, han falder — og hans Fald bliver stort."

Derefter opfordrede han Alle til at tro paa denne eneste Frelser og modtage af ham, hvad han var mægtig og villig til at give Alle: Omvendelse til Syndernes Forladelse.

Dersom John Wigton havde hørt disse Ord tolv Aar før, hvor langt anderledes havde da maatte Alting været! Da skulde maatte den tørre Ørken være bleven vandet og den øde Mark have begyndt at blomstre som en Rose. Dog ogsaa nu trængte sig nogle Draaber af det himmelske Regn, der saa rigt og frit faldt over den forsamlede Mængde, gennem Fanatismens haarde Isforpe og banede sig Bei til det arme Hjerte, som bankede under den. Gamle, for længe siden glemte Tanker og Følelser vaagnede. O, var det vel muligt, at ogsaa han, John Wigton, kunde komme til at eie Guds Fred og Syndernes Forladelse? Og var det, han nu havde hørt, Veien dertil?

Dog — hvor var han, og hvad gjorde han? Spurgte han hastigt sig selv. Havde han ikke saaledes lyttet til Rjætterens Ord, at han for en Stund havde glemt alt Andet? Havde den hemmelige Gift allerede saaledes bedøvet ham? Havde han søget sin Tro? "Hellige Guds Moder, hjælp og beskyt din Tjener!" sukede han i udfølgelig Angst, og selv den Bevægelse, han nu havde følt, gjorde ham desto vislere paa, at den farlige Mand maatte ryddes af Veien. Hvor sin maatte ikke den nye Læres Gift være, naar den, uagtet al hans Arvaagenhed, havde kunnet snige sig ind i hans egne Aarer! De, som lyttede til denne fortryllende Røst, frygtede han, vilde komme til at angre det paa det Sted, hvor Ormen ikke dør og Jlden ikke slukkes. Det var nu Tid til at afløre Bedrageriet. Denne Sjælenes Morder havde fortjent sin Dom, og hans Blod skulde komme over hans Hoved. John Wigton følte nu, at Haand og Hjerte var stærke nok til at udføre Dommen. Det var ogsaa paa høi Tid, thi Prædikenen var tilende, og Prædikanten beredte sig til at stige ned af Talerstolen.

Folket begyndte at stilles. Wigton, som var sig Faren af sit Foretagende fuldt bevidst, havde tænkt sig Muligheden af en siebliffelig Flugt gennem de aabnede Rækker. Wishart havde allerede naaet det nederste Trappetrin og stod nu Ansigt til Ansigt med sin ukjendte Fiende. Denne greb frampagtigt om Dolken. Nu gjaldt det: Fremad for den hellige Moder, Kirken! Men i det Samme lagde Præ-

dikanten sin Haand paa Morderens Arm og ytrede venligt: "Min Ven! hvad tænker du at gjøre?" Med en Overlegenhed og No, som maatte imponere, løftede han en Flig af den vide Kappe, hvori Morderen havde indsvøbt sig, og fratog ham Dolken.

Som Barn af en overtroist Tid saa Wigton i denne usædvanlige Aandsnærværelse et Under, og han veg forsærdet tilbage ved Tanken paa en umiddelbar Indgriben af Gud. Overvældet af denne Tanke kastede han sig for den Mands Fødder, hvis Liv han havde villet tage, og bekjendte i afbrudte Ord, hvad han havde været bestemt paa at gjøre, samt hvad der havde bevæget ham dertil. Kardinal Beatons Navn kom derved ogsaa for Dagen.

Men i det Samme han nævnede dette forhadte Navn, fældte han ogsaa sin egen Dødsdom; en Forræder og Snigmorder i Sold hos den blodtørstige Kardinal kunde ikke haabe nogen Skaansomhed af det opirrede Folk. Han sølte det, og hans Dine rullede vildt, medens Rinder og Læber overdroges af en aflagraa Blegthed. Den Bekjendelse, han havde fremstammet, spredte sig fra de Nærmeststaaende med Lynets Hurtighed til de bølgende Skarer, og med en Gang forvandlede den stille bedende Forsamling til en rasende Folkehob, som tørstede efter Hevn. Enhver, der var forsynet med Vaaben, spingede det høit og styrtede frem mod

Trappen, medens de Øvrige tog Stene op fra Gaden. Ja, Forbitrelsen var saa stor, at Folkemassen udenfor Porten freg høit: "Overlever Forræderen til os, ellers vil vi tage ham med Magt", og dermed stormede man ustandseftigt hen imod Porten.

Wigton stod som forstenet. Ingen Lyd kom over hans Læber. Han havde intet Godt at vente eller haabe. Hovedet sank tungt ned mod Brystet. Et helt Livs Angst syntes samlet og sammentrængt i disse saa Diebliske. Han maatte dø uden Forladelse, uden Fred med Gud — Alt syntes tabt, for evigt tabt.

Men nei — i samme Dieblisk som den første Sten faldede over hans Hoved, sølte han sig greben af et Par stærke Arme. Den ædle Reformator beskyttede ham med sit eget Legeme og raabte saa høit, at det gjenlød fra alle Sider: "Enhver, som kaster paa denne Mand, skal først træffe mig. Han har ikke tilføiet mig den mindste Skade, men han har gjort mig og Eder en stor Tjeneste, idet han har aabenbaret for os, hvad vi have at frygte. Vi vil fra nu af være bedre paa vor Post"

Den elskede Lærers Ord blev heller ikke nu uden Indflydelse. Ikke en Haand løftedes videre, og Folkeskarene spredtes. Hift og her kunde man dog høre enkelte høit udtalte Trudsel mod "Kardinalen" og hans "leiede Kreatur."

(Fortsættes.)

Holländernes Krig med Atjeh paa Sumatra.

(Efter det danske geografiske Selskabs Tidsskrift.)

Det er nu 4 Aar siden, at Hollænderne sendte den første Expedition til Riget Atjeh (hos os sædvanlig kaldet Atschin), der udgjør den nordlige Ende af den 8000 geogr. Kvadrat-Mile store Ø Sumatra, og som hidtil ikke har været underkastet noget fremmed Herredømme, og det er omtrent 3 Aar siden, at det lykkedes den anden Expedition at indtage Sultanens Borg; men endnu er Krigen ikke ført til Ende, skjønt en Troppemagt paa 9000 Mand stadig har staaet til Raadighed. Den anden Expedition, som i Slutningen af November 1873 forlod Batavia, talte 13,000 Personer, hvoriblandt 350 Officerer og 8000 Soldater. Næsten alle Officererne og Halvdelen af Mandstabet vare Europæere. Indtil Udgangen af Februar 1874, altsaa i tre Maaneder, havde disse sidste lidt et Tab af 380 Døde og omtrent ligesaa mange Saarede, medens hele Expeditionen havde mistet 900 Døde eller næsten 7 pCt. Omkostningerne ere af Kolonialministeren anslaaede til 2 Mill. Kroner om Maanedes. Man maa derfor vilkaarlig spørge, hvad der er opnaaet ved alle disse Anstrengelser, og det samme Spørgemaal blev i forrige Aar af et Medlem af andet Kammer gjort Kolonialministeren. Ministerens Svar er ret interessant, da det særlig støtter sig paa Indberetninger fra Generalgubernøren,

som nylig havde besøgt Atjeh. Denne udtaler sig nemlig saaledes: "Naar man er kommen til Ankers paa Oeh Leb's Red, og naar man der ser den store Mængde Skibe, som løsse Gods, samt hele det travle Liv iland, særlig om Aftenen, naar Gaderne ere oplyste, og Atjeherne flokke sig sammen, skal man have ondt ved at tro, at Landet er i Krigstilstand. Kinesernes talrige og gode Boliger vidne ogsaa om, at disse som Handelsfolk have Tillid til Berøgheden af den hollandske Kolonisation. De Atjehere, som ere blevne undertvungne, vise heller ikke mere Lyst til at slutte sig til sine krigsførende Brødre, da Forbindelsen med Holland frembyder altfor store materielle Fordele. Mange af de Strækninger, som ere blevne ødelagte under Krigen, vedblive dog endnu at være ubeboede og ere ligefrem forvandlede til et Vildnis; men Krigen selv er i Virkeligheden hørt op. Biskop bliver der af enkelte Personer udført fiendtlige Handlinger; men det er altid Folk, som ere interesserede i, at Krigen fortsættes, især de, der have mistet Alt, eller ere antagne som Leietropper. Befolkningens store Mæsse, og tildels ogsaa Høddingerne, synes at længes efter Fred, da de er trængte bort fra Kysten, og for at faa Levnetsmidler, Salt og Opium (!) allerede nu maa henvende sig til den hollandske Regjering. Under

saadanne Forhold vilde det ikke være rigtigt at sætte de vundne Fordele paa Spil ved at foretage en hensynsløs Fremtrængen til det Indre af Landet. Det maa snarere være vor Stræben ved en forsonlig Politik at vinde de endnu ikke underkastede Indbyggere. Og dette har især været Formålet for min Reise. Jeg har ikke alene givet alle Embedsmænd i Atjeh de fornødne Instruktioner i saa Henseende, men ved en Rundgjørelse i samme Retning søgt at gjøre Indtryk saavel paa Venner som paa Fiender. De enkelte Høvdinger ere blevne mig forestillede; der er udveglet Flag, og de Høvdinger, som have sluttet sig til Holland, ere blevne lønnede derfor. Endelig lægger jeg, særlig i disse Tider, da den muhamedanske Verden er kommen i stærkt Røre, megen Vægt paa, at der er givet Løfte om at gjenopbygge den ødelagte Moskæ "Misfigit." Fiendtlige Handlinger ville stikkerlig endnu forekomme, men herimod er intet Andet at gjøre end at være paa sin Post og at straffe strengt. Mærk de Indfødtte, at vi stadig have Magten, ville de efterhaanden indse, at det er fornuftigt at underkaste sig;

men netop derfor er det uafviselig nødvendigt, at vor Troppemagt foreløbig ikke bliver formindsket; kun de Indretninger, der ere dannede med en større militær Operation for Sie, ville efterhaanden kunne opløses."

I Generalguvernørens Skrivelse nævnes dernæst, hvorledes Atjeh i Fremtiden bedst vil kunne styres, og hvilke Afgifter man kan paalægge det; men disse Betragtninger fandt Ministeren det ikke rigtigt at forelægge Offentligheden.

Efter det Dønstaaende ere Udfigterne for den hollandske Regering paa Sumatra altsaa meget gode, og den Tid synes at nærme sig, da hele den store Ø kommer i deres Eie. Riget Atjeh udgjør 800—1,000 geogr. Kvadrat-Mile, og det hollandske Ostindien vil derved faa en meget vigtig Tilvægt. Efter Opgivelserne i "Almanach de Gorha" have de hollandske Besiddelser i Indien en Størrelse af 29,000 geogr. Kvadrat-Mile og et Folketal af 24 Mill., d. v. s. et Fladerum, der er tre Gange saa stort som Frankrigs, og et Indbyggertal, der er større end Englands.

(P. N. Nieuwenhuis.)

Tvende Verdensomseilere.

(Fra "Læsning for Folket.")

I. Fernando de Magelhaens. I September 1522 landede i Havnen St. Lufar i Spanien Skibet "Victoria", det første, som havde omseilet Verden. Efterat Columbus havde opdaget Amerika og Balboa havde seet Sydhavet paa den anden Side af Panama Tidet,

der forener Nord- og Sydamerika, var der for Spaniens og Portugals Sømand ingen større Opgave end at beseile dette Hav og saa finde Veien til Indien. Diaz de Solis mente allerede at have fundet den, men han var alene kommen ind i den store La Plata-Flod og maatte betale Forsøget med sit Liv, da han med Nogle af sit Mandskab blev overfaldt af de Indfødte ved Landingen, dræbt, flegt og opædt.

Seldigere var Portugieren Fernando de Magelhaens. Han havde allerede oplevet mangt et Eventyr tilfældigt i Fædrelandets Tjeneste og havde tjent under Albuquerque (portugisisk Erobrer og Stattholder) i Indien. Siden tilbød han Kong Karl af Spanien sin Tjeneste. Han lovede at opdage Veien til Indien over Amerika og fik Befalingen over 5 Skibe, med hvilke han forlod den spanske Havn St. Lúcar den 20de September 1519. I Begyndelsen vilde Spanierne ikke adlyde ham, men Magelhaens tvang dem dertil ved sin kraftige og bestemte Optræden; nogle af dem, der havde gjort Mytteri, lod han hænge. Da de kom til Mundingen af La Plata-Floden, paaviste den erfarne Sømand des Diaz's Wildfarelse derved, at han opsøgte det Sted, hvor Flodens første Vand forenede sig med Havets Saltvand. De seilede nu sydover og kom til Patagonien, hvis Indvaanere kaldtes som Rjæmper. I Oktober 1520 kom man til det Fjerg, som Magelhaens kaldte Kap "de los Virginius" (Kap "11 tusinde Jomfruer"). Det er det sydostligste Punkt af en Række

bratte og hvide Klipper og ligger ved Indgangen til et Sund, som efter Opdagelsen er blevet kaldt Magelhaens-Strædet. Dette stiller som en stor Sprække Ildlandsøerne fra det egentlige Fastland eller fra Patagonien, den sydligste Del af Sydamerikas Fastland. Gjennemfarten gennem dette krogede Sund er til sine Tider meget besværlig paa Grund af de stærke Storme, og at det allerede dengang lykkedes den usforsædte Sømand, maa betragtes som en af de største Bedrifter tilfældigt, især naar man tager Hensyn til, hvor smaa Skibene vare, og hvor ufuldkomne Skibsinstrumenterne vare dengang imod nu.

Uden Uheld styrede Magelhaens gennem dette bergtede Sund, som nu bærer hans Navn, forbi Hungervigen til Spidsen af det egentlige Fastland. Her forandrede pludseligt Landstabet sig, thi istedetfor de fladere Strandbredder og aabne Bage i Patagonien saa Magelhaens sig nu indesluttet i et Bjerghandskab, der er sunket ned i Havet ligesom tilfældigt og bestaar af bare trange, af Havet oversvømmede Dale. Saa ofte der aabner sig en Rift i det mørke Skuffor, ser man gennem den de mægtige Bjergets Snetoppe straae. Blaaligt glindsende Fjeller sænke sig ned i de tause Fjorde ligetil Havets mørkeblaa Speil, i hvilket de stode sine Isbjerge ud. Trange Klippevejner, mere aabne, men ved bratte Klippevægge affondrede Sødale lukke sig bag Fartøiet, men aabner sig mod al Forventning til andre Havbækkener. Kun de nederste Dele af Bjerget er bevoget

med Smaaskov. Man savner her vistnok alle Naaletræer, ligesom overhovedet i hele det sydamerikanske Fastland, men uventet finder man istedet lavereflaaende Vægter, som meget ligne de europæiske. Altidgrønne Buskvægter trives her, hvor Barmemaaleren baade Sommer og Vinter fjerner sig kun lidet fra Fryssepunktet. Selv i Snestorme finder Sømanden her Kolibrien sværmende omkring blomstrende Fuchshække, ja endog Papegøier, som ellers alene sees i Palmekronerne, har man truffet her i Magelhaenss Strædet. Flokke af fly Guanako'er, (der høre til Lamaflægten), se nysgjerrige ned fra Klippevæggene og forsvinde pludselig ved den første Bevægelse. Utallige Søfugle sidde paa Klipperne, medens Sølen morer sig nede ved Stranden. — Som styret af en usynlig Haand seilede Magelhaens i 22 Dage gjennem dette Sund forbi de utallige Klippeøer; Beboere saa man ikke noget til; kun om Natten blev man var en Del slagrende Lys; det var Ild, som de Indfødte optænde i sine Baade, naar de drage ud paa Fiskefangst; derfor kaldte Magelhaens Stedet "Terra del fuego, Ildlandet."

I November 1520 kom Magelhaens ud af dette trange og krogede Sund og ud paa den umaadelige Vandflade, som Balboa havde kaldt Sydhavet. I dette Jordklodens største Hav, som Magelhaens kaldte det Stille Ocean, maatte han finde Bei gennem utallige smaa Koralsøer, indtil han endelig efter en 4 Maaneders Fart igjen nærmede sig Afliens Kyster.

Det var ogsaa paa hvi Tid, da der var baade Sygdom og Mangel paa Proviant ombord paa Skibene. Nu kom man fra den ene Samling af Øer til den anden. Først opdagede han Ladroneerne eller Tyvesøerne, som han kaldte dem, fordi de Indfødte her viste sig som listige Tyve mod Mandstabet. Derpaa kom han i Marts til nogle Øer, hvis venlige Udseende indbød ham til et længere Ophold. Magelhaens kaldte Øerne Lazarus-Øerne; nu ere de kjendte under Navnet Filippinerne. Her skulde nu Mandstabet samle Kræfter igjen efter den lange, besværlige Søreise. Der opfloges Telte, og der kom snart istand en venlig Samfærsel med de Indfødte, saa den første Høvding der lod sig døbe med mange af sine Undersaatter. Men da Magelhaens vilde skaffe ham Herredømmet over de andre Høvdinge, opstod der blodige Kampe, og i en af disse blev han dræbt den 27de April 1521.

Pegasetta, som har skildret denne Søreise, fortæller saaledes om den dristige Mands Død: "Vi drog afsted ved Midnat, 60 Mand stærk, isørte Pantser og Hjelme. Den nydøbte Høvding fulgte med mange Bevæbnede i 20—30 Baade. 3 Timer før Daggry kom vi til Byen Makton. Magelhaens opfordrede Indvaanerne til at overgive sig. Men de lod sig ikke skræmme; de svarede, at de havde ligesaa gode Landser som vi; de forlangte kun, at vi ikke skulde angribe dem om Natten; dette var alene en Krigslist. Da Dagen brød frem, kastede 1500 Indfødte sig over os og slyngede hele Styer

af Landfer, Sten og Jord paa os; fornemmelig søgte de at ramme Magelhaens, rev to Gange Hjelmen af hans Hoved og saarede ham flere Gange, indtil et Sabelhug strakte ham til Jorden. Nu kastede alle Fienderne sig over ham, og saaledes døde han, der var vor Fører, vort Lys, vor Støtte."

Foruden Magelhaens faldt ogsaa 2 andre Officerer og 22 Mand. Forskædede drog Spanierne videre og landede ved den store Ø Bornéo. Men istedetfor 5 Skibe var kun 2 kommet hid, og af Mandflaberne var der kun igjen 150 af 234 Mand. Alt, hvad de saa her, vidnede om Rigdom og levende Handel, men Indbyggerne viste ikke noget velvilligt Sindelag mod de Søfarende, hvorfor disse styrede videre til Molukkerne, hvor de lykkelig landede i November og bleve venligt modtagne af Sultanen i Tidori. Men Portugisern alene drev al Handel her, vare ikke fornøiede over, at deres Medbeilere Spanierne kom fra en Kant, som de mindst havde ventet.

Med rig Ladning forlod Spanierne Krydderøerne, men strax efter blev et af Skibene læk og maatte vende om; det andet, "Victoria", fortsatte da Reisen alene til Spanien og kom i Mai 1522 til det gode Haabs Fjorberg. Efter mangeflags Besværligheder naaede Spanierne endelig Havnen St. Lufar i September Maaned. Af det hele Mandflab vendte kun 13 tilbage. Men disse tretten havde fuldendt en Reise, som Ingen før dem havde prøvet; de havde for første Gang omseilet Jorden.

Reiser Karl den Femte var me-

get tilfreds med Udfaldet af Reisen og overøste de driftige Sømænd med Gæde og Rigdomme. Desværre levede ei mer den Værdigste blandt dem; men Historien har tilkjendt Magelhaens den første Pris og berømmet ham som den første Verdensomseiler. Paa Filipinerne, hvor han fandt Helledøden, er der blevet opreist et Mindesmærke over ham, et Udtryk for den Taknemmelighed, Efterverdenen skyldte ham.

II. James Cook.

I Havnen ved Whitby viser man endnu et gammelt Kulkib, som man søger at holde vedlige, og som enhver engelsk Sømand betragter som en af de største Mærkeligheder i Gammel-England, fordi Cook engang tjente ombord paa det som Skibsgut.

For hundrede Aar siden tiltraadte den berømte Søfarer sin anden Verdensomseiling, som ei alene forøgede hans Berømmelse, men ogsaa bragte Videnskaben rige Frugter. Hans Opdagelser, hans nøiagtige Maalinger og astronomiske Jagtagelser bleve til den største Nytte for alle Nationer.

Han blev født den 27de Oktober 1728 i den engelske Smaaby Merton. Hans Fader var af Bøndefamilie; ved sin Restaffenhed og Dygtighed blev han Forvalter paa en stor Eiendom. Forældrene kunde kun anvende Lidet paa Suitrens Uddannelse, men en venlig Mand, der havde lagt Mærke til den stille, venlige Gut, sørgede for, at han fik en god Skoleundervisning.

Efter Faderens Villie skulde den unge Cook blive Rjøbmand, og der-

for blev han i sit 15de Aar anbragt i Lære hos en Kjøbmand i Byen Straith. Stedets livlige Søfart og Synet af det store Hav forøgede Guttens allerede før nærede Kjærlighed til Søvæsenet saa stærkt, at han forlod Kramboden og lod sig hyre som Skibsgut paa "Free Love", et Skib fra Whitby, der førte Kul til London. Han tjente nu som Skibsgut i flere Aar, og hans Paapasseligbed og Punctlighed i Tjenesten gjorde, at Skibets Redere snart forfremmede ham.

Efterat han havde gjort flere Reiser paa Norge og Østersøhavnene, blev han Baadsmand og skulde ogsaa blive Kaptein, men dette afslog han, da han med de Kundskaber, han da havde, endnu ei troede sig en sliq ansvarssfuld Stilling vægen.

Da Krigen udbrød mellem England og Frankrig i Aaret 1755, traadte Cook frivillig ind paa Flaaden. Hans fortræffelige Egenkaber blev ei heller her upaaagtede, og hans indflydelsesrige Venner skaffede ham en Maats eller Styrmands Post paa et Skib, som seilede til Amerika for at tage Del i Krigen i Canada mod Franskmændene. Englønderne havde til Hensigt at erobre Byen Quebec ved St. Lawrence-Floden. Den unge Styrmand gjorde Meget til, at dette lykkedes; thi under de vanskelige Forhold, som oftest i de mørke Nætter, paatog han sig at undersøge og maale Strømmen og viste saaledes den engelske Flaade Veien. Den følgende Vinter blev Skibet "Northumberland", paa hvilket Cook nu var ansat, liggende i

Havnen i Halifax, og han benyttede sine ledige Timer til at skaffe sig større Kundskaber i Mathematikk og Astronomi, som er saa nødvendige for en Sømand, dersom han vil komme frem. Han brugte megen Flid og gjorde sig yndet af Alle, saa at han i 1760 blev Officer. Mod Slutningen af Aaret 1762 vendte han tilbage til England. Her giftede han sig med Elise Batts, men kunde kun kort Tid blive hjemme, thi allerede Aaret efter gik han atter til Nyfundland og ledede Opmaalingen af denne Ø.

Saaledes var nu Cook fra en fattig Skibsgut bleven en af de dygtigste og kundskabsrigeste Officerer paa Flaaden. Der tilbød sig snart en Anledning for ham til at vise sin Dygtighed i end større Maal.

Efterat der var sluttet Fred mellem England og Frankrig, holdt det engelske Folk det for sin vigtigste Opgave ved store Opdagelsesreiser at forsøge sin Magt og Anseelse i fjerne Lande og derved ogsaa fremme Videnskaben.

Der havde allerede fundet tvende store Verdensomsejlinger Sted, men førend de endnu vare endte, blev der udrustet et Skib, som skulde fortsætte de begyndte Undersøgelser i Sydhavet, den sydøst for Indien liggende Del af det store Hav. Cook blev det anbeføret at føre Skibet. I August 1768, i sit 40de Aar, forlod han paa sit Skib "Endeavor", som var provianteret for 18 Maanedes og havde en Besætning paa 84 Mand, Plymouths Havn og tiltraadte sin første Opdagelsesreise. Han seilede forbi Spaniens Kyster til de Kanariske

Der, forbi det Grønne Forbjerg (paa Afrikas Vestkyst), passerede uden at lide nogen Skade Væltor og løb ind til Byen Rio de Janeiro i Brasilien i Sydamerika for at forsyne sig med Levnetsmidler. Efter et kort Ophold der seilede han videre omkring Kap Horn (Sydamerikas Sydspids) og kom nu til Sydhavet. Den 13de April 1769 landede han i en liden Vig paa den da kun lidet kjendte Ø Tabiti. Den kloge og forstandige Maade, hvorpaa han omgikkes de Indfødte, bevirkede et godt Forhold mellem dem, og de Lærde, som vare med Cook, kunde uden nogen Hindrer anstille sine Undersøgelser.

Efter et tremaanedligt Ophold der lettede Cook igjen Anker og fandt de omkring Tabiti liggende Der, som han gav Navnet "Selkabsøerne", og kom den 7de Oktober til Ny-Zeeland, som var opdaget 100 Aar tidligere, men som nu blev nøiagtigere undersøgt. Før havde man troet, at Ny-Zeeland var en eneste Ø, men Cook fandt et smalt Sund, som siden blev kaldet Cooks-Strædet, saa der altsaa er to Der. Cook opholdt sig her til Marts Maaned for at undersøge Landet og Kysterne; saa seilede han videre mod Nordvest og landede i April 1770 paa Østkysten af Australien i en Vig, som for medelft sin Rigdom paa Væxter blev kaldet Botany-Bugten. Han fandt dengang Kysten ganske menneketom; det var kun sjelden, at han kunde komme sammen med de Indfødte; nu er det Sted et af de mest bebyggede og befolkede paa den hele store Ø. Kun under de

første Farer kunde han fortsætte Reisen i dette Hav, der er saa rigt paa Sjøer og Rev, og det skyldtes alene Kapteinens Dygtighed og Mandskabets Anstrengelser, at Skibet, som var læk, ikke gik under. Efterat Skibet var blevet istandsat, saa godt det lod sig gjøre, seilede han videre mod Nord, besøgte Ny Guinea og landede i September i Byen Batavia paa Den Java. Men det usunde Veirlag her gjorde, trods alle Forsigtighedsregler, stor Skade ombord. En Del af Mandskabet døde. Kun med Møie naaede Cook det gode Haabs Forbjerg (Sydspidsen af Afrika) og maatte opholde sig her en Stund, for at Mandskabet kunde saa Kræfter til at forfætte Reisen hjemover. Den 12te Juli 1771 kom han tilbage til England, med større Erfaringer end nogen anden Sømand; han havde befaret en meget stor Del af Havet, opdaget nye Lande og Der, grundigt undersøgt de før kjendte, bragt med sig mange nye Frembringelser fra fjerne Lande og beriget Sømandskundskaben og næsten alle Naturvidenskaber. Hele England søgte at ære Helten; Kongen udnævnte ham til Kommodore; men Cook var den samme jevne og beskedne Mand som før. Men heller ikke nu kunde han længe nyde Hjemmets stille Lykke og Glæder, thi Regjeringen begyndte strax at udsende en ny Expedition. Denne Gang blev der udrustet to store og stærke Skibe; Cook benyttede paa det Bedste de Erfaringer, han havde gjort paa sin første Reise; fornemmelig havde han i Tænker Hændelen med de Indfødte, Anlæg af Nybygder i

de fremmede Lande og Udbredelsen af de nyttigste Husdyr. De senere Søfarende har i stort Mon erfaret de velgjørende Følger af hans Beskræbelse. Flere dygtige Lærde ledsagede ham paa denne hans anden Reise.

Den 13de Juli 1772 lettede han Anker og seilede til det gode Haabs Forbjerg. Det var hans Opgave denne Gang at seile omkring Jorden paa de sydligere Breddegrader og at trænge saa langt frem til Sydpolen som muligt. Den 22de November forlod begge Skibe Tafelviggen ved Kap og seilede videre mod Syd, men i Begyndelsen af det næste Aar bleve de stilt ved en tæt Taage og kom først sammen igjen i Mai Maaned. Cook havde løbet ind i en Big paa Ny-Zeeland, efterat han havde været i Søen i 117 Dage uden at se Land. Den daarlige Sundhedstilstand paa det andet Skib nødte ham til at seile til Tahiti, for at de Syge i et sundere Veirlag kunde komme til Kræfter igjen; og det stede ogsaa, saa Cook den 1ste September kunde igjen seile til det sydlige Ishav. Paa Veien did fandt han et stort Antal indtil da ukjendte Samlinger af Dyr, landede igjen i Ny-Zeeland og seilede saa igjen lige til 67 $\frac{1}{2}$ sydlig Breddegrad uden dog at opdage noget Land. Saa langt mod Syd havde endnu ingen Sømand trængt frem; den forsødelige Kulde og Skibenes daarlige Forsatning nødte ham til at vende om, og i April 1774 kom han igjen efter 19 Ugers uafbrudt Seillads paany til Tahiti. Efter et kort Ophold her fandt han paa sin Reise vestover Venstabsøerne, Ny-Hebri-

derne og Ny-Kaledonien og undersøgte dem ligesom ogsaa de smaa Dyr paa Veien til Jidlandet (den sydligste Del af Sydamerika.) Da han nu havde faaet den Overbevisning, at han havde gjort, hvad der var paalagt ham, (nemlig at gennemseile og undersøge Sydhavet), vendte han forbi det gode Haabs Forbjerg tilbage til England, hvor han landede i Juli 1774 efter et toaarigt Fravær. Paa denne anden store Reise havde Cook paany herligen stadfæstet sit Ny som dristig Sømand og Opdaget; ny Værelse og Berømmelse ventede ham; Videnskaberne vare bleve berigede med mange nye Kundskaber.

Efter de store Tjenester, Cook havde vist Fædrelandet, efter de store Anstrengelser og Farer, han havde udstaaet, holdt man det for urigtigt at opfordre ham til nye anstrengende Foretagender; men da man nu igjen tænkte paa en ny Opdagelsesreise, der havde til Maal at undersøge Farten fra det store Hav gjennem Behrings-Strædet ind i Nordishavet, saa var det rimeligt, at man gjerne raadspurgte Cooks rige Erfaringer. Han tilbød sig selv at løse denne Opgave, og den 12te Juli 1776 forlod han England med 2 Skibe og 192 Mand og seilede til Sydenden af Afrika. Paa den videre Fart mod Sydost fandt man flere da ukjendte Dyr, undersøgte Vandiemensland næiere og kom over Ny-Zeeland igjen til Tahiti. Herfra seilede begge Skibe nordover og naaede efter nogle Dages Forløb en betydelig Samling af Dyr, som nu er vel kjendte under Navnet: Sandwichsøerne. Cook blev modtaget af den fred-

sommelige og ventlige Befolkning med et Slags Tilbedelse. Dens Frugtbarhed satte ham istand til at forsyne sig med de fornødne Levnetsmidler, og han fortsatte saa siden Farten nordover og landede snart ved Kysten af Ny-Albion i det nordvestlige Nordamerika. Men da Vinteren kom tidligt, blev Cook nødt til at vende tilbage til Sandwichsøerne for at tilbringe de haarde Wintermaaneder der og forsyne sig med Proviant. Han landede i November paa den store O Ovaibi, som han undersøgte nøiere. Smaa Tyberier valte Engelskmændenes Brede og forstyrrede det tidligere gode Forhold. Allerede i Februar 1779 havde Cook affeilet igjen, men en Storm nødte ham til paany at gaa tilankers ved Den. Cook, som var bleven noget ærgerlig over dette Ophold i Reisen, blev end mere opægget over Tyberiet af en af hans største Baade og glemte sit sædvanlige Maadehold og sin Klogskab; han ødelagde de Indsødtes hellige Steder og lod deres gamle Konge tage tilfange. De Indsødte strømmede sammen; Cook blev med nogle saa Mand overfalden og dræbt. De Vilde tog hans Lig og slæbte det høiere op paa den klippefulde Strand, hvor

de under rasende Skrig gjennem-borede det med utallige Dolkestød. Legemet blev liggende en Stund der, da de Indsødte traf sig tilbage af Skræk over, at Engelskmændene begyndte at styde fra Baadene; disse kunde nu have hentet Liget, men de vare selv med Nød og neppe undslupne Døden og gjorde ei noget Forsøg derpaa. Liget blev da af de Vilde hugget i Stykker og fordelt blandt Høvdingerne. Siden, da der blev sluttet Fred mellem Briterne og Øboerne, udleverede disse Levnin-gerne af Cooks Legeme, der blev lagt i en Ligkiste og jordet med sædvanlige militære Hædersbevisninger den 22de Februar.

Saaledes endte den store Søfarer paa en O i det store Hav sit daadrige Liv. Hans Død hindrede Expeditionens Fuldbendelse. Man forsøgte endnu engang, men forgjæves at trænge gennem Behrings-Strædet og vendte med Sorg tilbage. En liden Mindestotte betegner paa Ovaibi det Sted, hvor Cook fandt sin Død, men talrigere og varigere Mindesmærker har hans Landsmænd sat den fortjenstfulde Mand, idet de har givet flere Steder paa Jorden hans Navn.

⚡ Hvorfra er Maisen kommen?

Mais (Zea mays) har fra Amerikas Opdagelse til den nyere Tid været anset for en amerikansk Plante. Europæerne have vistnok

først lært den at kjende her og fundet den udbredt over næsten hele Nord- og Sydamerika. Men den Mening, at den var en oprin-

delig amerikansk Plante, roffedes i tidlertid, da Cransford (Indian Archipel I, 336.) fandt Maiskornet dyrket hos de Indfødre i det øst indiske Archipel under det særskilte Navn Sagung. At disse Ma-layer kunne have erholdt Maisen fra Europa har ikke den ringeste Sandsynlighed for sig, og denne Mening maatte fuldstændig opgives, da Siebold fandt Maisvipper aftegnede i gamle japanesiske Emblemer, og Bonafons paaviste, at Chineseerne allerede før Amerikas Opdagelse havde dyrket Mais i sit Land. At Mais ikke er bragt til Japan ved Europæere, og ikke kunde være kommet til China før 1492 ved Europæere, er ubestrideligt. Kom den direkte fra Amerika til hine Lande, saa forudsætter det en gammel Samskædsel mellem Asiens Østkyst og vort Land, hvorved da tillige Muligheden af en østafstatisk Indvandring er given. Om Østafstaterne have bragt Maisen

hid eller herfra importeret den til China og Japan, er ligegyldigt. Men det Første er det Sandsynligste og bliver til Visshed, naar vi allerede hos de Gamle læse om en Kornart, hvis Beskrivelse kun passer paa Maisen. Herodot (I, 193.) fortæller om en "Demeters Frugt", hvis År bar 200 til 300 Korn, og hvis Blade vare fire Fingre brede, og Theophrast siger, at der i Asien (i Baktrien nemlig) vøgede en Kornart, hvis enkelte Korn opnaaede en Størrelse som en Olivenkjerne. I denne Beskrivelse har man, som det synes med god Grund, villet gjenkjende Maisen. Da nu Maiskornet i Amerika ingensteds forefindes vildt, men ogsaa hos Indianerne kun i dyrket Stand, saa maa man nødvendigvis tilkæmme Reyniers Mening (economie des Arabes, p 94.), at Maiskornet er bragt hid af østafstatiske Indvandrere.

(Ebrard.)

Archibald Forbes,

Korrespondent for "Daily News" ved den russiske Hær.

(Efter "Nær og Fjern.")

Under Krimkrigen, der endte med Freden i Paris i Marts 1856 blev det anseet for en stor Bedrift, at London "Times" havde staaet særlige Korrespondenter paa de Steder, hvor Kampen udfegtedes, og endnu bevare Mange Grindringen om de fortræffelige Breve, i hvilke

Dr. W. H. Russell, "Our special correspondent at the seat of war", skildrede Landgangen paa Krim, Slagene ved Alma, Inkerman og Balaklava samt tilsidst Sebastopols Indtagelse, ikke alene fuldstændigere og mere tiltalende end selve de officielle Depescher, men ofte

tillige hurtigere end disse. Siden er det blevet en fast Regel, at de større engelske Blade have sine Krigskorrespondenter, der følge de fjæmpende Hære og udsætte sig for alle Krigens Farer for at kunne sende sine Blade derhjemme et langt Brev om den sidste Træfning eller endnu hellere et kolossalt Telegram. Allerede i Danmarks Krig med Tydskland var der paa begge Steder af Dannevirke og Dybbøl engelske Korrespondenter; i den italienske Krig 1859, den preussisk-østerrigiske i 1866, den fransk-tydske i 1870 og 1871 var det bestandig de engelske og amerikanske Korrespondenter, der bragte de første og fyldestgørende Beretninger om alle store Begivenheder. Selv paa meget fjærne Krigsskuepladse, hvor der udkræves den allerførste Anstrenge for at følge Operationerne, træffe vi den uundgaaelige Avis-korrespondent; han er med i Abyssinien, i Ashanteernes Land, ja selv i Khivas Ørkener, hvor Repræsentanten for "New York Herald", Mr. McGahan, ikke ved noget Magtsprog lod sig afholde fra at udføre sit Hverv. Stanley, som fandt Livingstone, begyndte sin egentlige Karriere som Krigskorrespondent i Abyssinien.

I den seneste Tid er ingen af disse Pressens modige og energiske Udsendinger bleven nævnt saa ofte som Archibald Forbes. Hans Navn var paa Alles Læber, da han fra Bulgarien og Herzegowina hjemsendte til London sine gribende og paa en Række af omhyggelige Underfølgelser støttede Beretninger om Tyrkernes grusomme Fremfærd imod de kristne Befolkninger, og

det var væsentlig paa hans Breve, at Gladstone støttede sine Angreb paa Tyrkiets hele Eksistens som Stat. Da Krigen udbrød mellem Rusland og Porten, blev han strax paa ny sendt ned til Balkanhalvøen og har her udfoldet en meget betydningssfuld Virksomhed, indtil han for nogen Tid siden blev tvungen af Feber og Sygdom til at søge nogen Hvile i Hjemmet, hvor han kunde siges at være Dagens Løve. Det kan vistnok have Interesse for Læserne en Gang at faa lidt Nærmere at vide om en af de nidkjære Tjenere, der for at fæste Publikum hurtigt og sikker Kundskab om Begivenhederne underkastede sig Anstregelser og Savn af enhver Art eller trodsede Fiendens Kugler og Leirenes Sygdomme.

Archibald Forbes er nu en Mand paa 39 Aar. Som Navnet antyder, er han Skotte, og sin Opdragelse har han faaet ved Universitetet i Aberdeen. Studierne tiltalte ham ikke videre, og i en Alder af en Snes Aar tog han Tjeneste i et Dragonregiment, hvor han tjente i fem Aar; han gik ind som Menig, og det synes, at han ikke kom høiere end til en af de laveste Underofficersgrader; men forresten medbragte han fra sin militære Tjeneste gode Vidnesbyrd. Al sin Fritid tilbragte han med Læsning af militære Skrifter, hvormed Kasernebibliotheket var vel forsynet, og han læste saa længe, indtil han fik Lust til ogsaa selv at skrive. Nogle mindre Artikler af ham om militære Forhold fandt Optagelse i "Cornhill Magazine" og "St. Paul's Magazine", og dette gav ham Mod til helt at

forlade den militære Løbebane og slaa ind paa Journalistiken, til hvilken han fra sin Universitetstid medbragte mange Forudsætninger. Han maatte begynde nedensfra, tog til Takke med Referater af Møder, Smaating af alle Slags, mindre Anmeldelser og sled sig paa denne Maade taalelig igjennem. I nogen Tid udgav han et Blad, som hed "The London Scotsman"; men det var ikke noget indbringende Foretagende, og han modtog derfor med Glæde i Sommeren 1870 et Tilbud fra Bladet "Morning Advertiser", det paa alle Uthuse og Restaurationer holdte Blad, om at gaa som dets Korrespondent til Skuepladsen for den just udbrudte Krig mellem Frankrig og Tydskland. Hans Breve gjorde Lykke, og navnlig tildrog de sig Opmærksomhed hos en gammel og øvel Journalist, Mr. J. R. Robinson, Manager ved "Daily News", som i dem saa Vidnesbyrd om et energisk og hurtigt Hoved, netop hvad der udfordres hos en Aviskorrespondent under store Begivenheder. Et Tilfælde skulde bringe de to Mænd sammen. Efter Indeslutningen af Bazaine i Metz var Forbes kommen tilbage til London og havde igjen taget fat paa sin "London Scotsman", men da han troede at have samlet en Del Kundskab om de kjæmpende Hæres Forhold og at kunne se noget frem i Tiden, skrev han en længere Artikel om Situationen paa Krigsskuepladsen og søgte nu at faa den anbragt i et af de store Blade. Han begyndte med "Times"; men her var man fornem og afsøiste ham, hvilket det mægtige Blad nu vistnok

beflager, og han stod da i Fleet Street med sit Manuskript, usikker om, til hvilket af de tre store Blade, som her have sit Kontor, han skulde henvende sig: "Standard", "Daily Telegraph" og "Daily News", alle tre Pennyblade, men med en Udbredelse, som endog overgaar "Times"s, og istand til at anvende kolossale aarlige Summer til at lønne sine Medarbejdere. Han valgte "Daily News", til hvis Redaktion han sendte sin Artikel, der allerede næste Morgen stod trykt paa en Gæstplads. Om Formiddagen gif han op paa Bladets Kontor for at tilbyde flere Artikler af samme Art og blev ikke lidet overrasket, da Mr. Robinson her modtog ham med et Engagement som Korrespondent for "Daily News" og forlangte, at han skulde reise strax. Han tøvede lidt; thi baade hans Forpligtelser til "London Scotsman" og Familieforhold gjorde ham det vanskeligt at rive sig saa pludselig løs; men Mr. Robinson indskrænkede sig til kort at bemærke, at Toget gif Kl. 6,30', at han vilde kunne være ved Metz næste Eftermiddag Kl. 1,22' og at Bladet stode paa ham. Han reiste altsaa, og han medbragte Instruktioner, som betegnede en ny Era i Journalistiken.

Hidtil havde det været Skik, at Korrespondenterne, naar noget vigtigt forefaldt, først sendte et kortfattet Telegram og derpaa lod den udførlige Beretning følge i et paa sædvanlig Maade befordret Brev; Telegrammet var for kort til at tilfredsstille Læsernes Ønske om at vide, hvad der var skeet, og hvorledes det var gaaet til, og naar

Brevet kom, var Dufsten borte, Begivenheden allerede gammel, og nye Bendinger i Situationen havde ofte berøvet den Interesse. Det var nu blevet aftalt mellem Robinson og Forbes, at Brevene til "Daily News" strax skulde i sin fulde Udførlighed og med den allerstørste Hurtighed telegraferes fra Ende til anden. Det var et helt nyt Hverv, som herved blev føjet til Korrespondentens Pligter, en ny Egenkab, som man forlangte af ham. Det er ikke nok at være tilstede ved et Slag, man skal ogsaa kunne vælge det rette Sted til at følge dets Gang og forstaa Bevægelserne; dernæst gjælder det om at kunne fortælle paa en fattelig og fængslende Maade, hvad man har seet, og at gjøre derte efter lang Anstrengelse, efter Nattevaggen, under alle Arter af Savn, uden nogen Veiledning eller Hjælp; nu forlangtes der endvidere, at Korrespondenten, efterat have gjort sin Bestielse færdig, skulde forstaa at finde den korteste eller rettere den hurtigste Vej og selv sørge for, at den blev benyttet, være tilstede, medens Telegraferen arbejdede, og passe paa, at Frugten af al denne Møie virkelig ogsaa kom Bladet og dets Læsere tilgode.

Forbes var som gammel Kavallerist i Stand til ikke blot at følge Kampene, men ogsaa at være sin egen Kurer fra Balpladsen til den nærmeste brugbare Telegrafstation; han kunde sulte og vaage uden noget Skaar i sin aandelige Dyldighed, og paa denne Maade kom han med sine Breve, der baade i literær og militær Henseende kunde fuldkomment hævde deres Plads,

næsten altid flere Dage forud for alle Konkurrenterne. Han havde det Held at være tilstede, da Keiser Napoleon den Tredie red ud fra Sedan til Sammenkomsten med Kong Wilhelm og overrakte ham sin Kaarde. Men navnlig udførte Forbes en glimrende journalistisk Bedrift ved Paris's Indtagelse, idet han fulgte en forlængst mellem ham og den praktiske Manager i London aftalt Plan. Samme Dag som Paris overgav sig, lykkedes det ham at slippe ind i Byen fra den nordlige Side; han red igjennem Gaderne og saa Alt, hvad der var Mulighed for at se, slap med store Bamseligheder atter ud af Byen imod Dit og red til Lagny, hvorfra han med det første Jernbanetog gik til Carlsruhe. I Frankrig var Telegraferen nemlig optagen eller afstaaen, men fra den baden- ste Hovedstad, der ligger tæt ved Strassbourg, var Korrespondence med England fri, og fra Carlsruhe sendte han et Telegram paa tre lange Spalter til "Daily News", indeholdende en udførlig Skildring af Tilstanden i den belejrede By. Umiddelbart efter vendte han tilbage til Paris og fandt her et Par andre specielle Korrespondenter, som i deres sikre Tro om denne Gang at være komne den driftige Konkurrent i Forkjøbet gjorde sig lyftige over ham. Han sagde ikke Noget; men da "Daily News" naaede Paris, fandt Sporterne til sin Overraskelse og Ydmygelse, at Bladet var tre hele Dage forud for alle andre Journaler.

I den største Del af Aaret 1871 reiste Archibald Forbes uafsladelig frem og tilbage mellem Paris og

London. Han skrev sine Breve paa Jernbanen og Dampskibe, sendte dem afsted pr. Telegraf fra Calais eller Dover eller bragte dem selv til Fleet Street og vendte saa efter et Par Timers Ophold tilbage til sin Post. Under Kommunen passede han altid at være tilstede i Paris, naar noget Bigtigt foregik, og da han havde talrige Forbindelser, ogsaa paa Kommunardernes Side, var han altid vel underrettet.

Undertiden kom han i betænkelige Stillinger; saaledes blev han en Gang tvungen til at deltage med nogle af Kommunens Tropper og en Bande Infanterier i Opførelsen af en Barrikade udenfor Palais Royal, og en anden Gang maatte han for et Syns Skyld slutte sig til Forsvaret af en Barrikade, der fra 3 Sider blev beskadet af Versailles Soldater, og slap kun med stor Fare ind i et Hus. Dagen efter, da Paris stod i Flammer, og da Enden kunde forudses, lagde han en dristig Plan til at komme ud af den brændende og afspærrede By, for at bringe en Beretning om Tilstanden til sit Blad; han skaffede sig en officiel Konvolut med Adresse til Dronningen af England, og ved Hjælp af denne tomme Konvolut fik han Lov at komme ud af Porten, medens en anden lignende fingeret Skrivelse til Lord Granville skaffede ham Plads paa Færden over Seinen. Han red til St. Denis, tog herfra ad Jernbanen, skrev sit Brev undervejs og paa Dampskibe fra Calais, hvor han var eneste Passager, samt atter paa Jernbanen fra Dover til London. I

Calais havde han om Natten telegraferet til "Daily News" om at have Alt parat; Kl. 6 om Morgenen traadte han ind paa Kontoret i Fleet Street, Kl. 8 var en særlig Udgave af hans Skildring af det brændende Paris trykt, og Kl. 9 fandt Mr. Robinson, da han kom paa Kontoret, sin Korrespondent sovende paa Redaktionsbordet med den vældige londonste Beviser til Hovedpude. Hans Brev var den første udførlige og paalidelige Efterretning om den forfærdelige Tilstand i Paris og gjorde derfor umaadelig Opstigt; om Aftenen blev der i Parlamentet stillet Spørgsmaal til Regjeringen, om den havde nogen Kundskab gennem officielle Meddelelser fra Gesandtskabspersonalet, og Gladstone maatte svare, at han ikke vidste Andet, end hvad han havde læst i "Daily News", hvilket han haabede maatte vise sig at være overdrevent; først to Dage efter kom der andre Beretninger, som i Et og Alt stadfæstede, hvad Forbes havde fortalt.

Efter Krigen var Archibald Forbes i Wien for at beskrive Verdensudstillingen. Saa sendtes han til Egypten for at møde Sir Samuel Baker og Lady Baker, der kom tilbage fra deres Opdagelsesrejse i det Indre af Afrika. I Indien fik han først Hungersnøden, derpaa Prindsen af Wales's Reise. Længere Tid tilbragte han i Spanien, dels under de forskellige Oprøbsbevægelser, dels under Karlst Krigen. I 1876 blev han sendt til Serbien under Krigen med Tyfket. Efter Slaget ved Junis, som afgjorde denne Kamps Udfald, var han om et tredive

Mile borte fra en Telegrafstation, som kunde give ham sikker Forbindelse med England; han forlod Balpladsen ved Solnedgang, red 20 Mil i 14 Timer, fik saa fat i en Sig og fjørte denne selv til Belgrad, satte derfra over til Semlin og affendte herfra sit udsørlige Telegram mindre end 24 Timer efter Slaget.

Under den nuværende russisk-tyrkiske Krig har han saa at sige stadig levet i Sadelen; om Dagen har han færdeets omkring i Terrænet, og om Natten er han reden afsted for at naa en sikker Telegrafstation. Da han havde faaet at vide, at det første Angreb paa Plewna foretog, red han paa den samme Hest først 16 Mile til Stedet for Kampen, fulgte derpaa hele Slaget og deltog derpaa i Russernes Flugt, indtil baade Hest og Rytter sank sammen af Træthed trods Baschi-Bozukernes Forsølgelse; saa udmattet var Hesten, at den strakte sig ved sin Herres Side, lagde sit Hoved mellem hans Knæ og sov i flere Timer, indtil der blev gjort Allarm, fordi Fienden atter var nær. Om Morgenens red han igjen 8 Mil til Sistova; men foran Byens Port styrtede Hesten, og den utrættelige Korrespondent holdt sit Indtog i Byen med Sadelen, som han havde spændt af det døde Dyr, paa sit Hoved. Fra Sistova fjørte han til Bucharest, derfra til Ploesti og red saa paa forud bestilte Postheste til Kronstadt i Siebenbürgen, hvorfra han telegraferede sin ypperlige og mællende Beskrivelse af Slaget ved Plewna, der den 3die Dags Morgen var trykt i London, og som

vakte almindelig Beundring. Efter Slaget i Schipka Passet den 24de August 1877 red Forbes paa Postheste, som han forud havde givet Ordre til at holde parate, saa hurtig til det russiske Hovedkvarter, at han kom langt forud for de Adjutanter og Ordonantser, der vare sendte afsted for at give Melding til Keiser Alexander og Storprins Nikolaus. Strax ved sin Ankomst blev han kaldet til Keiseren, hvem han maatte give en omstændelig Beskrivelse, hvorved han lagde et fortroligt Kjendskab til alle de russiske Afdelinger og Generaler for Dagen, og efter denne Forsikelse red han videre til Bucharest, hvorfra han telegraferede til London. For at Telegrammet paa Engelsk skulde kunne besørges uden meningsforstyrrende Feil fra Stationer og gennem mange Linier, hvor Sproget ikke er nøie kjendt, maa det være meget tydeligt skrevet, og det har ikke været mindst anstrengende for ham efter voldsomme Ture at skulle nedskrive de flere Spalter lange Telegrammer med en Haandskrift, som fjernede enhver Mulighed for Misforstaaelse. Men saa samvittighedsfuld er Forbes, at han aldrig forlod Stationen, førend det hele Telegram var befordret, men blev staaende ved Telegrafstansens Side for strax at kunne opløse ethvert tvivlsomt Sted for ham.

Tilfældt bukkede selv hans kraftige og udholdende Natur under. Archibald Forbes fik en Fieber, som tvang ham til at forlade Krigskuepladsen og for en Stund ty tilbage til England for atter at komme til Kræfter. Han har dog

ikke ligget paa den lade Side, men benyttet Tiden til en mere omhyggelig og samlet Fremstilling af Krigens Gang, hvori han har kritiserede den hele Krigsførelse fra begge Sider og har sagt Russerne mange drøie Sandheder. Ogsaa disse Artillerer ere blevne læste med stor Opmærksomhed og have vaakt megen Opsigt, ligesom da overhovedet "Daily News" i en meget betydelig Grad har udvidet og forøget sin Læsefreds ved de Bidrag, som Kysides Archibald Forbes's Pen; thi det følger af de store Forhold, under hvilke de engelske Blade arbeide, at enhver heldig Bestræbelse efter hurtig og godt at betjene det læsende Publikum strax faar sin Belønning. Endnu er Forbes kun Refonalescent (i Bedring); men han er fuld af Utaalmodighed efter atter at komme i fuld Aktivitet. I det Hus, han bebor i Maida Vale ved London, er der et Værelse, hvor hans Reise Ekvipering altid staar parat; i tre Kuffetter er der pakket et helt Udstyr for en Sommerreise, et andet for Vinterejpeditioner, et tredie til en ostindisk Reise, Ridestøvlerne og Sporerne tilligemed Tassen og Feltflasken hænge parate paa Væggen, Pas til alle Verdenshjørner og med alle fornødne Legitimationer ligge beredte, Bøxer og kontante Beløb holdes i Beredskab; — paa det mindste Vink kan han fare afsted til China eller Grønland, til Tyrkiet eller Nordamerika, til Australien eller Spanien. Han er en Gang reist til Ostindien med fire Timers Varfel, til Spanien med en halv Times Frist.

Gummi-Træet.

Gummi-Træerne høre næsten alle hjemme paa Ny-Holland og Van-Diemens-Land. Som almindeligt for Træerne i Australien danne de ikke nogen sammenhængende større Skov, men de er spredte rundt om, enten enkeltvis eller i smaa Samlinger af Træer; Bladene sidde lodret paa Grenene, saa begge Sider er lige meget udsatte for Sol og Lys, de er læderagtige og indeholde en stor Mængde flygtig Olje, som har en behagelig Lugt. Mange Sorter give fra sig store Mængder af Gummi, deraf har de faaet sit Navn. Mange af dem blive meget store og voxe med en mærkelig Hurtighed. Saalænge Træet er grønt, er det meget mygt og blødt og kan saaledes med Lethed hugges, sages o. i. v., men naar det saa udsættes for Luften, bliver det haardt og bruges paa mange Maader, især i Skibsbyggeriet; en Sort, Jernbarl-Træet, giver et meget nyttigt Tømmer, et andet Træ leverer et Slags Gummi, der bruges i Apothekerne; det mærkeligste er dog det tasmaniske blaa Gummi-Træ, der i de sidste Aar har vaakt stor Opmærksomhed formedelsk sine særegne Egenheder.

Dette Træ findes i stor Mængde i Dalene i Van-Diemens-Land. Det naar en Høide af 200 Fod, og ved Røden kan det blive over 20 Fod i Tværmaal. Stammen styder ret op i Veirret med en liden Krone af Løv. Bladene er aflange, af en mørk blaa-grøn Farve og med en kamferagtig Lugt; Beden kan næsten ikke raadne, hvormeget den end ligger i Vand, og benyttes derfor meget til Skibe og Havnbygninger.

Man har paaftaaet, at der af Bladene kan faaes et fortrinligt Lægemiddel, som end mere end det bekjendte Kinin kan standse Febre; denne Paaftand er dog endnu ikke bevist, men sikkert skal det være, at dette Træ har den forunderlige Egenkab, at det kan hindre de giftige Uddunstninger, som fremkalde Feber sygdomme. At Van-Diemens-Land saa omtrent er fri for denne Plage, som hejer næsten i alle Lande med de samme Klimatforholde, er jo mærkværdigt, men at dette skyldes Gummi-Træet er først blevet bevist derved, at det er bleven plantet andre Steder.

Man forsøgte det først i Kapkolonien (den sydligste Del af Afrika), og efter 2—3 Aar er Klimatforholdene i de usunde Dele af Kolonien blevene ganske forandrede. Senere begyndte man i stor Maalestok at plante Gummi Træet i Algier (i Nordafrika ved Middelhavet, tilhører Frankrig). Paa et Sted, der især var bekjendt for sin Usundhed, blev der plantet 1300 Træer. Da den usunde Aars-tid kom, indtraf ikke et eneste Febertilfælde, stjant Træerne ikke var 9 Fod høie, og siden den Tid har

man ikke kjendt denne Plage der. Det samme var Tilfældet paa et andet usundt Sted i Algier, der baade Sommer og Vinter var som en stor Myr. I Løbet af 5 Aar blev hele Stykket udtørret ved Hjælp af 14,000 Gummi-Træer, og Usundheden forsvandt. Mange andre Exempler kan anføres.

Træet blev ogsaa plantet paa Den Cuba i Vestindien og viste der et lignende heldigt Udfald; selv i det sydlige Frankrig har det vist sin mærkelige Kraft. Der var der en Jernbanestation, som var saa usund, at Personalet der maatte ombyttes hvert Aar, men da 40 Gummi-Træer var plantet, havde man ei mere Grund til at klage.

Lige ved Rom ligger en stor Slette, frugtbar, men ganske uboelig formedelt de giftige Uddunstninger; den kan derfor alene bruges som Havnegang. Kunde man saa Gummi-Træet til at vogte der, havde man Grund til at haabe, at denne Sleette, Campagna, som den kaldes, arter kunde blive et sundt Sted, hvilket vilde være til stor Betsignelse ogsaa for Omegnen; og mange andre Steder paa Jorden, som nu hjemløses af de dræbende Febre, kunde ved dette Træes Hjælp blive sunde Opholdssteder, dersom det kun lykkes at saa det til at vogte; men Træet er meget kuldskjært; selv i det sydlige England taaler det i Almindelighed ikke Vinteren. Derimod er det rimeligt, at det vil trives i den sydlige Del af Nordamerika, langs Mississipp, paa Kyterne af Florida, Georgia og Carolina, disse usunde Steder, hvis Veirslag indeholder ren Gift for de Fremmede.

Derfom Træet kunde trives paa Vestkysten af Afrika, hvilket man haaber, synes disse herlige, frugt bare Egne at have en stor Fremtid for sig, da det nu alene er derved dødbringende Veirlag, som staar i Veien for, at der kan anlægges Nybygder der.

Englænderne holde nu paa at anstille Forsøg med Træet i Indien, og hvis de lykkes, er der al Sandsynlighed for, at mange Jungler (—meget usunde, fugtige Strækninger, bevoxede med tør Smaafloer, Tilholdssted for vilde Rovdyr og giftige Slanges og Krab) vil blive opdyrkede; især er der en Egn, der ligger langs med Bjergene Himalaya i den nordlige Del af Forindien, som paa mange Steder

er overordentlig frugtbar, men nu ubeboelig paa Grund af de giftige Uddunstninger.

Spad nu Grunden til Træets mærkelige Egenheder angaar, saa tror man, at den ligger i dets overordentlig hurtige Væxt, thi denne kræver da igjen en stor Mængde Vand, saa at Træet paa denne Maade ligesom afgrøfter Jorden rundt omkring sig. Som Exempel paa dets hurtige Væxt kan anføres, at Planter, avlede af Frø, og derpaa udplantede paa Friesland, det samme Aar i det sydlige England naaede en Høide af 10 Fod; i de varmere Lande er Væxten vel endda hurtigere. Det Mærkeligste er, at Veden trods den hurtige Væxt er saa haard og fast.

(“Fra alle Lande“.)

De fjætteste Bøger.

August Herman Francke virkede, som bekjendt, med stor Iver for at befordre sin Menigheds aandelige og evige Vel. Han prædikede med Liv og Kraft og drev paa en grundig og alvorlig Omvendelse, og for at Indtrykket af Guds Ord, som blev forkyndt i Kirken og Husene, kunde blive befæstet hos Tilhørerne, udbredte han ogsaa kristelige Dugbyggelses skrifter iblandt dem. Han forskrev derfor oftere Nye Testamenter, Joh. Arndts “Sande Kristendom” og andre gode Bøger og sørgede for, at de Uformuende kunde faa dem til en billig Pris eller for Intet. Da hans Tid-

færthed for Guds Rige og Sjæles Frelse skaffede ham mange Fiender, saa benyttede Spotteaanden ogsaa denne Omstændighed og udbredte det Rygte, at Francke forskrev fjætteste Bøger og delte dem ud blandt Folket. Rygtet kom ogsaa Magistraten i Halle for Øre, og disse Herrer, som troede, at der var Fare paa færde, lod ham strax falde op paa Raadstuen og betydede ham paa en estertvffeligt Maade, at han ikke maatte understaa sig at forskrive fjætteste Bøger. Kort efter ankom der med Posten fra Lyneborg en stor Bogpakke til A. H. Francke. Spad

kunde denne vel indeholde Andet end fjætteste Skrifter, sluttede Magistraten, og stævnede atter Francke til at møde paa Raadhuset. Han indfandt sig ogsaa strax, begjærlig efter at høre, hvad man denne Gang havde at meddele ham. Man gjorde ham da det Spørgsmaal, hvorledes han dog havde understaaet sig, tvært imod det givne Forbud, at forskrive fjætteste Bøger? — "Fjætteste Bøger", svarede Francke, "har jeg hverken tidligere eller nu nylig forskrevet." — "Der ser man", hed det, "hvad han er for en forstokket Synder, idet han drifter sig til rent ud at negte Handlingen. Lad Paffen fra

Lyneborg komme ind, for at man paa Stedet kan overbevise ham." Paffen bliver baaret ind og aabnet for Alles Dine; men se, den indeholder Intet uden Nye Testamenter, som vare trykte i Lyneborg! Da blev den velvise Magistrat noget lang i Ansigtet og vidste intet Andet at gjøre, end med forstilt Orhødighed at lade den Anklagede gaa. Efter faa Timers Forløb blev Sagen bekendt over hele Staden. Enhver vilde nu have af de Nye Testamenter, som der havde været saa megen Tale om, og allerede om Aftenen var der af hele Forraadet ikke et Exemplar tilbage.

Udstillingen i Paris i 1878.

I Bladet Figaro gives en udførlig Fremstilling af de Fremstridt, som Arbejderne ved Udstillingsbygningerne paa Trofadero og Mars-Marken med tilhørende Omgivelser have gjort i den seneste Tid, og som allerede ere saa vidt fremmede, at det Hele vil være tilendebragt itide og endda give Raaderum til at foretage saadanne Forandringer, der maatte anses for nødvendige. Af denne Fremstilling anføre vi nogle Enkeltheder. Central-Palladset paa Trofadero vil, saaledes som det allerede nu viser sig, blive en af de skønneste og mest imponerende Bygninger i Verden. Af stor Virkning er dets store Vestibule med otte Søiler af Jena-

Sten. Hovedpartiet indvendig er den uhyre Kuppelsal, et Mesterverk i Lømrerarbejde. Kuppelen, der i Gjennemsnit er 5 Metre større end St. Peterkirken i Rom, kan alene rundt om paa Galleriet rumme 7000 Personer. Her skal opføres Koncerter af 1000 Musici, og Orkestret vil desuden blive forstærket med Kavaler Galls store Kjæmpeorgel. Paa Palladsets Ydre mure skal der anbringes 30 Statuer af de første Mestere. Man er nu ifærd med at anbringe Ledninger til Kjæmpevandspringet udenfor Palladset. Man vil kunne gjøre sig et Begreb om denne Fontænes Størrelse, naar det anføres, at der fra den øverste Beholder

daglig vil udstraale 25 Millioner Litre Vand, og endelig vil denne Fontæne blive omgivet af en stor Masse mindre Bandspring. En anden Tiltrækning vil Trofaderos Park frembyde i det store Akvarium, som man er ifærd med at udgrave og anlægge med Grotter, kunstige Klipper o. s. v. Det var nok paatænkt, at Akvariet skulde forsynes med Søvand, for at det kunde indeholde store Saltvandsfiske, men Udførelsen heraf er betinget ved en uhyre Ledning fra Havet ved Havre, som vil medføre overordentlige Bekostninger og store Banstueligheder og derfor siges at være opgivet. Paa Straaingerne af Parken reiser sig nu den ene Bygning efter den anden for de udenlandste Udstillere. Den algierste Bygning er udført i sine Hovedformer; det er at beklage, at dens Beliggenhed ikke er ganske heldig, da den spærrer Udsigten til Seinen fra Almabroen. Det persiske Palads er næsten fuldendt. Det er forsynet med en stor Kuppel, fra hvis Høveling der hænger en uhyre Mængde symmetrisk ordnede Stalaktitter, de fleste formede som femkantede Prismer, hvis Birkning i en stærk Belysning vil minde om Diamantgrotten i "Tusind og en Nat". De tuneske, marokkanke og japaneske Bygninger ere først nylig paabegyndte. Til Udførelsen af den japaneske Bygning, der skal have Form af et stort Tempel med Træstjærerarbejde, udført med Kvinden, ventes en stor Del Arbeidere og Arkitekter fra Jeddo. Haverarbejderne og Plantningerne i Trofaderos Park ere vidt fremmede. Terrænet er ved kunstige Bakker, Klipper, ved Bække og Aar stærkt kuperet, og det Hele vil yde et overordentlig malerisk Skue. Alt, hvad Gartnerkunsten er i Stand til at frembringe, vil her blive anvendt. Et af de skønneste Partier vil blive den Dal, hvortil Haarlems Blomsterkvarterer afgive Mønstret. Blandt Andet vil Haarlems Baaben og Navnetræk blive fremstillet med Tulipaner. I Parken arbeides der Dag og Nat; til Belysningen om Natten anvendes der elektriske Apparater.

G a a d e r.

No. XXXII.

(Fra Svenssk.)

Mit Første er en Konsonant,

Mit Andet er en Konsonant,

Mit Tredie er en Konsonant,

Mit Fjerde er og ligedant. —

At stundom man saa kan Gaader skrive,

Derpaa jeg nu vil mit Hele give.

No. XXXIII.

(Fra Svensk.)

Mit Andet jo mit Hele er
Saa sandt, som det mit Første bær.

Dpløsning paa Gaaderne i No. 2:

No. XXX: Svale. No. XXXI: Sø.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Grønlands geologiske Undersøgelser. Disse Undersøgelser, der efter et Forslag af Professor Johnstrup paabegyndtes ifjor, have den Opgave at undersøge Grønland i geografisk-geologisk Retning og specielt at undersøge Forholdene med Hensyn til Spørgsmaalet om Muligheden af at bereise Grønlands Indre. I 1876 undersøgte en Del af Julianehaabs Distrikt, og ifjor have Undersøgelserne været anstillede i Omegnen af Frederikshaabs Isblink. Saavel i 1876 som i 1877 er Expeditionen kommen til det Resultat, at Indlandsisen meget vel lader sig passere, men at det til Opnaaelsen af dette Resultat vil være nødvendigt at anvende et temmelig stort Apparat af Materiale og Folk, hvis et videnskabeligt Resultat skal kunne naaes; thi det vil være nødvendigt at oprette flere Stationer, hvormellem Bagagen kan føres, om det gjøres nødvendig, paa Menneskestreg alene; thi alle tidligere Forsøg have klarligen vist, at man maa være forberedt paa at

møde Strækninger paa Isen, hvor en Slæde ikke kan fremføres, og hvor altsaa en liden Expedition som den, der er afhængig af Slæden, maa standse.

Nytt Sprængstof. I "Aftonbladet" læses: Dynamit er hidtil blevet anseet for det frygteligste og kræftigste Sprængstof; men efter hvad der nylig berettedes i det i London udkommende Tidsskrift "Mayfair" skal et endnu forsærdeligere være blevet opdaget. Det kaldes "Sprænggelee", da det har megen Lighed med den Gelee, som uddrages af Kaloeben. Det er en Opfindelse af den samme Mand, som Verden har at takke for Dynamit. Dynamit er en kemisk Blanding, som indeholder 75 pCt. Nitroglycerin og 25 pCt. af en absorberende Jordart. En Feil har Dynamiten nemlig, at Nitroglycerinen og den absorberende Jordart stilles ad, naar den bliver fugtig. Den Gelee, som Hr. Nobel nylig har opfundet, bestaar af 94 a 95 pCt. Nitroglycerin og 6 a 7 pCt. Kollodium-

homuld, blandet saaledes, at det antager Formen af en geleeagtig Masse. Det er seigt, men kan bearbejdes i Portioner og let sønderstjæres med et eller andet skarpt Instrument. Det skal heller ikke i mindste Maade være udsat for Udsvedning og er uigjennemtrængeligt af Vand, som ikke kan tilintetgjøre dets explosive Kraft. Det antændes paa samme Maade som Dynamit, men er mindst 50 pCt. kraftigere. Vi tro at vide, siger "Marsfair", at udenlandste Regjeringer har fæstet sin Opmærksomhed paa dette nye Sprængstof. Den italienske Regjering har været paapasselig og allerede i nogle Maaneder eksperimenteret med dets Anvendelighed for Bomber, Torpedoer og Miner. Ogsaa Russerne har sine Blikke rettede paa Opfindelsen, efterat General Todtleben personligen har overbevist sig om dens Brugbarhed. Opfinderen, som har modtaget store Bestillinger, indretter nu alle sine Fabriker paa Continentet for Tilvirkning af det nye Sprængmateriale.

Interessant videnskabelig Opdagelse. I. Et Telegram fra Genf til den franske Kemiker Dumas, Sekretær for l'Academie des Sciences i Paris, har sat denne i Rundsab om et videnskabeligt Faktum, som Journal des Debats meddeler paa en fremragende Plads i Bladet. Det er nemlig lykkedes Raoul Pictet i Genf ved et Tryk af 320 Atmosfærer og en Temperatur af -140 Gr. C. at bringe Isten til at antage den flydende Tilstand. Isten, der i Forbindelse med Brinten som bekendt danner Vand,

hadde tilligemed denne Luftart og Kvælstoffet hidtil undraget sig ethvert Forsøg paa at bringe dem til at antage en anden Tilstandsform end den luftformige, men efterat det nu er lykkets at fortætte Isten, ville de to andre Luftarter neppe lade længe vente paa sig. (Følge senere Efterretning lader det til, at samme Resultat er opnaaet med Brinten.) Ved et mærkeligt Tilfælde er det netop samtidig lykkets en anden Kemiker Gailletet ligeledes at bringe Isten til at antage den flydende Tilstand.

II. Angaaende den Fremgangsmaade, som Opdageren af Surstoffets Fortætning, Raoul Pictet, anvender ved sine før omtalte Forsøg, der foretoges i en i Genf værende Fabrik, der tilhører la Societe pour la fabrication des instruments de physique, oplyses nu, at han til Afkjøling af Surstoffet benytter fast Kulsyre, saakaldet Kulsyresne. Gjennem den Beholder, hvori denne fremstilles, er der anbragt et mindre Rør, der gjenuestrømmes af Surstoffet. Denne sidste Luftart udvikles af klorurt Kali i en kugleformet Beholder med meget tykke Vægge for at forhindre, at der skal finde en Explosion Sted. Trykket kan forøges til 800 Atmosfærer, men det har som sagt ikke været nødvendigt at anvende et stærkere Tryk end omtrent 300 Atmosfærer. I det Øieblik den saaledes paa en Gang stærkt sammentrykkede og afkjølede Luftart træder ind i Røret, bliver den flydende. Denne Opdagelses Betydning bestaar navnlig deri, at den bekræfter An-

fluelsen om, at Luftarterne ikkun ere Dampe af Stoffer, der ere istand til at antage den faste, flydende og luftformige Tilstand, og der ved ydes der tillige en vigtig Støtte for den mekaniske Varmetheori.

Politiske Pantomimeforestillinger. De Forestillinger, som i denne Tid gives i "Metropolitan Hall" i London, hvor der opføres burleske Scener, tjene bedre end alle Avisartikler til at vise, hvorledes Stemningen hos den engelske Almue er overfor Krigen i Orienten. Følgende Scene gjentages saa at sige hver Aften. En Skuespiller, hvis Kaste danner Israels Viliede, kommer ind paa den ene Side, ledsaget af en Tyrk, og neppe have de vist sig, sørend hele Salen ryster af Klap og Bifaldsraab. Fra den anden Side indtræder derpaa Gladstones Kontrafæi med en Russer under Armen, og de hilses med forbitrede Hyl. Forestillingen begynder med, at Gladstone omfavner Israeli, og dette Broderstab vækker paany Tilskuerens Forbitrelse. Tilslidst slaes Tyrken og Russeren paa Liv og Død; men en Policemand, der repræsenterer England, træder til og stiller dem ad. Derpaa gaar Israeli stolt sin Vej med Tyrken under Armen, og Publikum, hvis Begeistring nu gaar over alle Grændser, sender en Bifaldsstorm

efter dem, medens Politibetjenten til samme Publikums store Tilfredshed sparfer Gladstone og Russeren bort fra Scenen. Der er endvidere udfommet en "Krigsang" med en original Melodi af en populær Komponist, og den skal have gjort stor Lykke hos Folket. Det første Vers lyder saaledes: "Krigens Hunde ere slupne løs, og den glubste russiske Bjørn, der tørster efter Blod og Kov, er krøben ud af sin Hule. Det lader ikke til, at en Dragt Brygl fra Tid til anden kan træmme dette vilde Dyr og forhindre det i at drive sit gamle Uvæsen paany. Løven (i: England) har gjort sit Bedste for at give Bjørnen et Paaskud til at vende tilbage til sin Hule; men alle Anstrengelser vare forgjæves. Den rasede af Begjærlighed efter at sønderrive sit Offer, og nu fryder den sig ved Synet af det udgydte Blod; men lad os haabe, at dens Forbrydelser ville falde tilbage paa dens eget Hoved". Hvert Vers har følgende Omkvæd: "Vi ønske ikke Krig—stol paa det—dersom vi skulle kjæmpe, saa have vi baade Stibe, Mænd og Penge. Vi have engang faaet Bugt med Bjørnen, og saa længe vi ere ægte Engländer, skulle Russerne aldrig faa Konstantinopel, nei, aldrig, aldrig!"

Indhold: Martyren i St. Andrews. — Hollændernes Krig med Aitjeh paa Suratra. — Tvende Verdensomseilere. — Hvorfræ er Majsien kommen? — Archibald Forbes. — Gummi-Træet. — De fjætterste Bøger. — Udstillingen i Paris i 1878. — Gaader og Op-løsninger. — Blandinger—Nyt og Gammelt.

CITY SHOE STORE.

A. HANSON

handler

udelukkende med Sko og Støvler

af alle mulige Slags fra de bedste Fabrikker baade i Ost og Vest. Stedet:
det gamle Gullikson-Store, Decorah, Iowa.

Saint Cloud Hotel,

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Reisende af Eieren

O. T. HAMRE.

Agent for D. HENNINGS
bekjendte friske ÆBLER og CIDER.

En-Agent for LUDDINGTON & Co.s
bekjendte SEA SIDE OYSTERS.

D. B. Dennis

handler med

Kolonialvarer,

frisk og tørret Frugt,

The, Fijf, Salt og Cement &c.

Sydsiden af Water St., DECORAH, IOWA.

A. Gullikson & Bro.,

Decorah . . . . . Iowa,

handler med

Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blik-Varer,
Gaardsredskab og Vertskøi, Bygningsmaterialier saasom Vinduesglas, Døre,
Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

WHALEN & KENNELLY,

handle med

Manufaktur- og Kolonial-Varer, Hatte og Suer, Støvler og Sko etc.
STEYERS OPERA HOUSE, DECORAH, IOWA.

J. H. Montgomery & Co.,

Apothekere og Boghandlere,

Decorah, ... Iowa.

Medicinertilberedes omhyggeligt efter Lægers Recepter. En duelig og for-
sigtig norsk Expeditor er altid tilstede.

No. 7—24.

Geo. Wilson.

A. Jurgens

UNION BANK,

OFFICE OF

Wilson & Jurgens,

LA CROSSE, - - WISCONSIN.

Modtager Indskud af hvilken som helst Størrelse og tilføjer Renter, naar Benge indskrives paa bestemt Tid.

Besørger Indfordring af Arvemidler og andre Fordringer i Norge, Sverige og Danmark.

Udsteder Buxler, der betales ved Forevisning, paa Udlandets bedste Banker.

Sælger Billetter for Befordring til og fra Christiania, Christianssand, Stavanger, Bergen, Thronhjelm, Gøttheborg, Kjøbenhavn, Bremen, Hamburg og de fleste større Steder i Europa.

Forespørgsler i det norske og engelske Sprog besvares pr. omgaaende Post.

Wilson & Jurgens,

La Crosse, Wis.

1

P. C. Haugen,

Eier af

Decorah Marble Works.

Water Street, Decorah, Iowa.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Mamafee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres med fort Varsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Insription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^r. Harvey Miller, Julius Rosenheimer og P. Nickel. P. C. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

1—

P. C. Haugen.